

Bijlage 1:

situatieschets en vooruitzichten

- **intensieve veehouderijkolom in cijfers (2002 *)**

	varkensvlees	pluimveevlees	eieren
werkgelegenheid	60.000	15.000	11.000
productieomvang	15,4 mln geslachte dieren p.j. (55% voor export)	850 duizend ton geslacht gewicht (60% voor export)	9.700 miljoen eieren (65% voor export)
productiewaarde	12 miljard (hele kolom)	3,2 miljard	2,1 miljard
toegevoegde waarde	3 miljard	800 miljoen + ca. 2 miljard via toeleveranciers, dienstverleners	600 miljoen
Aantal primaire bedrijven	11.851 varkens- en/of zeugenbedrijven	1027 vleeskuikenbedrijven + 250 kalkoen of eenden	Ca 1700 leghennen-bedrijven
Overige bedrijven kolom	23 grote slachterijen en 190 kleinere (incl. slagers). Ook grossiers, uitsnijderij, vleeswarenproductie, vleesconservenindustrie en handel.	502 vermeerderingsbedrijven, 31 broederijen, en ca. 25 slachterijen.	3 fokorganisaties, 54 vermeerderingsbedrijven broederijen, opfokbedrijven, 180 pakstations en ca. 15 eiproductenindustrieën

*) De cijfers over 2003 zijn nog slechts gedeeltelijk beschikbaar. Opmerkelijk is de afname van het aantal varkensbedrijven naar 10.730. In de pluimveehouderij zijn in 2003 geen tellingen uitgevoerd in verband met de uitbraak van Aviaire Influenza

- **duurzaamheidstekorten**

Ecologisch en sociaal: de problemen betreffen het dierenwelzijn, de belasting van de omgeving, de transportintensiteit en bijkomende veterinaire risico's en de ruimtelijke en esthetische aspecten. Maar het gaat evenzeer om de (wijze van) bestrijding van dierziekten, de voedselveiligheid en de spanningen tussen de verschillende professionele en andere vormen van dierhouderij (hobbydieren).

Economisch: voor de overwegend kostprijsgebaseerde intensieve veehouderij in Nederland is het kostprijsvoordeel om allerlei redenen aan het verdwijnen. De productiekosten voor slachtpluimvee en in iets mindere mate varkensvlees zijn in Nederland véél hoger dan het aanbod op de wereldmarkt uit bepaalde derde landen.

- **Vooruitzichten**

Mondiaal: door de uitkomsten van de Doha-ronde van de WTO zullen de invoerheffingen aan de EU-grens verlaagd worden. Internationale concurrentie zal daardoor moeilijker worden. Ondanks aanzienlijke invoerheffingen slagen exporteurs van pluimveevlees uit bijvoorbeeld Thailand en Brazilië er nu reeds in pluimveevlees op de Europese markt aan te bieden tegen lagere prijzen dan de Nederlandse producten. Bij varkensvlees kan zich in de nabije toekomst hetzelfde voordoen.

Europees: er is een toenemend kwaliteitsbewustzijn te verwachten, hetgeen nieuwe kansen biedt. Maar tegelijk zullen ook diverse EU-voorschriften van kracht worden die tot extra verplichtingen en kostenverhogingen zullen leiden. Voor de legkippenhouderij zal in 2012 in de Europese Unie de legbatterij verboden worden. Een vleeskuikenrichtlijn is in voorbereiding die zal welzijnseisen voor vleeskuikens bevatten. Het arrest van het Europees Hof van Justitie van 2 oktober jl. verplicht Nederland tot het invoeren van een nieuw meststelsel m.i.v. 2006. Dat zal eenvoudiger én geheel EU-conform moeten zijn. De Kaderrichtlijn Water zal op termijn eveneens tot strengere eisen leiden en een nieuwe transportverordening zal voorzien in nieuwe, strengere regels voor lange afstandstransporten.

Nationaal: ook nationale ontwikkelingen bepalen de vooruitzichten. Zo zal na afloop van de huidige termijn in 2004 het Diergezondheidsfonds verlengd en vernieuwd moeten worden. Mijn uitgangspunt daarbij is dat kosten in toenemende mate door de sector zelf gedragen zullen moeten worden. Daarnaast zal de maatschappelijke druk op de veehouderijkolom aanhouden en vragen om maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Bijlage 2 :

De insteek van de overheid

De hierna geschetste insteek van de overheid heeft - vooral waar het gaat om de mogelijke activiteiten - niet het karakter van een definitief of vastomlijnd 'werkprogramma'. Het gaat nadrukkelijk om mogelijkheden, waarvoor in veel gevallen (ook) initiatief van anderen nodig is. Er kunnen zich in de loop der tijd ook nieuwe mogelijkheden aandienen, terwijl nu beschreven acties op termijn niet levensvatbaar of zinvol kunnen blijken.

A. verbetering van het kader

Het kader bestaat niet alleen uit richting geven en ruimte bieden. Het omvat ook het **stellen van grenzen** door middel van regelgeving, normstelling, controle en handhaving. Mijn verantwoordelijkheid hier is op te komen voor de zwakke waarden en voor publieke waarden die alleen door de overheid bewaakt kunnen worden. Op dit vlak is naleving voor mij een belangrijk speerpunt. Wettelijke normen worden vooral in Brussel bepaald. Ik zet in op verhoging daarvan, onder handhaving van een Europees level playing field.

Naast het stellen van grenzen, bestaat de verbetering van het kader ook uit het **scheppen van voorwaarden** voor een duurzame ontwikkeling van de intensieve veehouderij. Een belangrijke voorwaarde - één die bijna als 'hors categorie' moet worden beschouwd - is een adequate, kwalitatief hoogstaande kennisinfrastructuur en een goed en bijdetijds vakonderwijs. Voorts denk ik aan de volgende onderwerpen en acties onder de noemer van

'van zorgen vóór, naar zorgen dát':

1. zorgen dat bestaand beleid maximaal bijdraagt aan 'voorwaarden scheppen'

Bestaande voornemens en bestaand beleid zullen in het licht van het debat en de vooruitzichten van de intensieve veehouderij kritisch worden gezien op voorzetting, verbetering, aanvulling of afbouw. Een belangrijk uitgangspunt daarbij is het waar mogelijk teruggeven van verantwoordelijkheden aan de eerstverantwoordelijke partijen: niet om weg te lopen maar om betrokken partijen meer manoeuvreerruimte te geven en onnodige belemmeringen weg te nemen. Ook intensivering, verandering of afschaffing van het bestaand instrumentarium kan zo bijdragen aan een duurzamer intensieve veehouderij.

- *Non-vaccinatie-beleid:* in de Europese Unie zal Nederland zich onverminderd inzetten voor het aanpassen van het non-vaccinatiebeleid, teneinde bij een volgende dierziekte-uitbraak grootschalige ruimingen te vermijden. Hoewel eerste resultaten geboekt zijn (markervaccin KVP, ringvaccinatie MKZ), is nog een lange weg te gaan.
- *Reconstructiebeleid:* De reconstructie kan, mede door de extra impuls uit het regeerakkoord, een forse impuls geven aan het verbeteren van de ruimtelijke inpassing van de intensieve veehouderij binnen reconstructiegebieden. Op dit moment worden in de regio's reconstructieplannen geformuleerd. Meer aandacht is nodig voor ontwikkelingsmogelijkheden, mogelijkheden voor nieuwe concentraties, alternatieve bedrijfsvormen en het leggen van de relatie met mogelijkheden buiten de reconstructiegebieden.
- *Mestbeleid:* Op 3 november jl. heb ik de Tweede Kamer in een brief de koers geschetst m.b.t. een nieuw mestbeleid. Ik ambieer een robuust eenvoudig stelsel dat niet alleen integraal voldoet aan de Nitraatrichtlijn maar ook de administratieve en uitvoeringslasten sterk reduceert. Verheugend is de brede ondersteuning van de aanpak van de mineralenproblematiek.
- *Stimulering van biologische landbouw.* In 2004 is een evaluatie/bijstelling van het beleid t.a.v. biologische landbouw aan de orde. De afgelopen jaren hebben LNV en de sector een aanzienlijke financiële bijdrage geleverd aan het vraaggericht stimuleren van omschakeling naar biologische landbouw in de varkenshouderij. Voor de periode na 2004 zet ik in op de meest effectief gebleken instrumenten;

- *Preventie en bestrijding van dierziekten.* Bij de herziening van het preventiebeleid wordt gekomen tot een andere verantwoordelijkheidsverdeling waarbij het bedrijfsleven een grotere verantwoordelijkheid krijgt. Voor wat betreft de verlenging van het convenant Diergezondheidsfonds wordt ingezet op een grotere financiële bijdrage van het bedrijfsleven aan de directe bestrijdingskosten. Punten voor verdere verkenning zijn het extra belasten (niet in fiscale zin) van risicovol gedrag en de mogelijkheden van private verzekeringen.
- *Diertransporten.* De intensieve veehouderij zal zich meer moeten oriënteren op de Noordwest-Europese markt. De om welzijnsredenen in discussie zijnde transportbeperking kan daaraan bijdragen. Ik zal mede daarom vasthouden aan mijn bekende lijn in Brussel.
- *Ruimtelijke aspecten.* De terreinen van onder meer mestbeleid, reconstructie en Kaderrichtlijn Water overziende, stel ik vast dat er alle aanleiding is de ruimtelijke aspecten van de intensieve veehouderij in een breder geografisch kader dan de reconstructiegebieden te bezien. De Nota Ruimte (in voorbereiding) zal in beginsel al de mogelijkheden bieden voor bedrijfsvestigingen buiten reconstructiegebieden. De wetgeving die het overeenkomstig verplaatsen van varkensrechten mogelijk maakt, is vrijwel afgerond. Daarnaast functioneert het Platform Agrologistiek. Er zijn dus nieuwe mogelijkheden, maar het is de vraag of deze voldoende bekend zijn en of er sprake is van andere belemmeringen.
- *Overige, algemene beleidslijnen.* De inzet voor het handhaven én optrekken van het level playing field wordt gecontinueerd. Ook de inzet om te komen tot minder lasten en minder regels wordt - in combinatie met scherpere handhaving - voortgezet. Zoveel mogelijk wordt daarbij van middel- naar doelvoorschriften overgegaan.

2. zorgen dat alle partijen elkaar blijven aanspreken

De 'sense of urgency' moet blijven bestaan en binnen het veld van betrokkenen breder wordt gevoeld. Partijen moeten op hun maatschappelijke verantwoordelijkheid en toekomstgerichtheid worden aangesproken. Stilstand signaleren, nieuwe mogelijkheden en perspectieven schetsen en die agenderen, daar gaat het om. Bewustwording begint ook en wordt ook gevoed in het onderwijs, daarom dient daar speciale aandacht naar uit te gaan.

ACTIVITEITEN:

doorkijkbijeenkomsten: Organiseren van gezamenlijke, informele verkenningen om de overheersing van korte termijn denken en handelen te doorbreken en om verbanden/synergie tussen de vooruitzichten op uiteenlopende terreinen in beeld te krijgen (bedrijven, overheden). Scenario-analyses voor de periode tot 2020 kunnen hierbij een rol spelen. Het gaat hier deels om een vorm van 'voorlichting' die breder is en op de langere termijn is gericht dan de bestaande sociaal-economische;

bij elkaar brengen van partijen: Verbinden van potentiële bewegings (nog) niet tot elkaar zijn gekomen of van partijen die hun gezamenlijke beweging met een convenantachtige afspraak willen bevestigen;

internationaal congres: Onder het motto 'wat kunnen we van anderen leren', zal een internationaal congres worden georganiseerd;

bedrijfsadvies-programma: Via een SEP-achtige aanpak versnelling aanbrengen in bewustwording en verandering bij primaire bedrijven: aldus de ondernemerskeuze voor vernieuwing, aanpassing of afbouw aanscherpen en versnellen. De sociale druk binnen de primaire sector dat uitstappen of kleurverschieten een schande is, moet worden weggenomen;

onderwijs en kennisdoorstroming: In het onderwijs - om te beginnen agrarisch onderwijs - is versterkte aandacht nodig voor de maatschappelijke en marktproblematiek rond de intensieve veehouderij en meer in het algemeen voor toekomstgericht gedrag, maatschappelijk verantwoord ondernemen, verandering, marktorientatie en voedselkwaliteit. In het verlengde daarvan moeten middelen worden ingezet om kennisdoorstroming en -uitwisseling tussen onderwijs, onderzoek en praktijk te stimuleren. Met name voor (Hogere) Agrarische Scholen liggen hier mogelijkheden.

3. zorgen dat een kwaliteitsgraadmeter/label wordt ontwikkeld

Voor de gewenste ontwikkeling en segmentatie van de markt zou één classificatie-systeem voor een betrouwbaar en inzichtelijk kwaliteitsonderscheid van producten, sterk ondersteunend zijn. Daarmee kan de basis worden gelegd voor kwaliteitslabeling, een label met 'duurzaamheids'-informatie (stippensysteem), ook voor geïmporteerde producten. Een dergelijk systeem kan tegelijk een benchmark voor bestaande merken en keurmerken vormen. Hier bestaat een direct verband met de noodzakelijke aandacht voor consumentenvoorlichting.

ACTIVITEIT:

Partijen verleiden én in staat stellen tot het ontwikkelen van een graadmeter: Ik wil er toe aanzetten dat een systeem wordt ontwikkeld op basis waarvan producten op met name de aspecten dierenwelzijn, herkomst, veiligheid en milieulast kunnen 'scoren', een systeem dat algemeen geaccepteerd is (via zowel wetenschappelijke als maatschappelijke validering). Op basis daarvan is de invoering van een label met deze informatie mogelijk, al dan niet met een stippensysteem. **NOTA BENE:** ontwikkeling en invoering zou bij voorkeur tegelijk en afgestemd met omringende landen (m.n. Duitsland) moeten plaatsvinden. Het doel hiervan moet zijn de consument betrouwbare en overzichtelijke informatie te geven om bewuste keuzes te kunnen maken.

4. zorgen dat ontwikkelingen in beeld komen en blijven

Om de beweging gaande te houden, helpt het als de ontwikkelingen en resultaten in beeld worden gebracht en gehouden en als daarbij gezamenlijk kan worden stilgestaan.

ACTIVITEITEN:

opzet IV-monitor mogelijk maken: Samenwerkende partijen stimuleren en faciliteren om te komen tot een IV-monitor (een jaarlijks overzicht van prestatieverbetering op alledrie de terreinen van duurzaamheid) en daarvoor ook overheidsgegevens beschikbaar stellen;

jaarlijkse thermometer-bijeenkomst: Aan de hand van de stand van de IV-monitor, maar ook op basis van eigen inzet, ervaringen en resultaten van de uiteenlopende partijen, jaarlijks herhalen van de op 10 november j.l. gehouden 'Nationale Dialoog';

samenbindend platform. Indien blijkt dat de partijen behoefte hebben aan een algemeen, overkoepelend 'platform' (naast de kleinere, meer gerichte werkverbanden waarin de feitelijke vernieuwingen worden ontwikkeld), kan dat worden ingesteld en gefaciliteerd. Daarin zal dan nadrukkelijk ook de consumentkant vertegenwoordigd moeten zijn.

B : steunen van concrete initiatieven

Bij het ondersteunen wil ik mij niet op collectiviteit, maar waar mogelijk meer selectief op beweging richten. Het gaat erom beweging mogelijk te maken en te bevorderen.

1. zorgen dat initiatieven aandacht krijgen

Om de sfeer van vernieuwing te voeden en verbindingen te leggen, is het goed als initiatieven en initiatiefnemers zichtbare aandacht en waardering krijgen.

ACTIVITEITEN:

specifieke werk/overlegverbanden faciliteren: Voor noodzakelijke werk- of overlegverbanden in het kader van nieuwe initiatieven, kan desgevraagd ruimte en ondersteuning worden geboden. Ook is inzet van het groene onderwijscomplex aan de orde;

expertpanel: Waar initiatieven stuiten op vermeende hindernissen in de regels, (te) langdurige procedures of onwil, zou dit bij een panel van overheid, bedrijven, maatschappelijke organisaties kunnen worden neergelegd en bezien op oplossingen. Zulks naar analogie van/in aansluiting op werkwijze Platform Agrologistiek.

2. zorgen dat initiatieven kunnen putten uit 'onderzoek en ontwikkeling'

De onderzoeksagenda zal - ten behoeve van een gerichte ondersteuning van initiatieven - voor een deel medebepaald en benut kunnen worden door initiatiefnemers.

ACTIVITEITEN:

nieuw onderzoek: Voor nieuwe, aanvullende R&D-inspanningen die aantoonbaar een essentieel onderdeel zijn van bredere markt- of maatschappijgerichte initiatieven, kan door herschikking extra ruimte worden gemaakt;

praktijknetwerken: Thans wordt gewerkt aan het inrichten en faciliteren van structurele "praktijknetwerken" binnen het DLO-programma 'maatschappelijk geaccepteerde veehouderijsystemen'. Op basis van gezamenlijke sturing zullen onderzoekers worden ingezet bij de uitwerking van innovaties in de praktijk. In 2004 zal de start plaatsvinden;

interactief ontwerpen: In het hiervoor genoemde DLO-programma is ook een onderdeel interactief ontwerpen en implementeren van nieuwe, maatschappelijk verantwoorde veehouderijsystemen opgenomen. In aanvulling op lopende projecten kunnen ook nieuwe worden uitgevoerd, bijvoorbeeld 'ontwikkeling comfortstal' (NLTO en Dierenbescherming), op basis van 'matching' van gelden;
'communities of practice': 'Communities of practice' en vergelijkbare samenwerkingsverbanden van bedrijven & onderzoek kunnen financieel en anderszins worden ondersteund, en gekoppeld aan internationale onderzoeksinitiatieven.

3. zorgen dat initiatieven ruimte krijgen in Innovatie- en kennisinfrastructuur

Het ministerie van LNV investeert niet alleen in onderzoek en ontwikkeling, maar zorgt voor de instandhouding van een omvangrijke en hoogwaardige kennisinfrastructuur. Daarnaast zorgt LNV onder meer ook voor de ondersteuning van het Innovatienetwerk Groene Ruimte en Agrocluster, als broedplaats voor innovaties die tot stand komen in samenwerking tussen bedrijven, maatschappelijke instellingen, kennisinstellingen en overheid.

ACTIVITEITEN:

inzet innovatienetwerk: Het bestuur van het Innovatienetwerk zal worden verzocht de komende tijd extra ruimte te maken voor innovaties rond de intensieve veehouderijkolom;

ICES-KIS-programma Kennisnetwerk Transitie Duurzame Landbouw: Het Kabinet heeft op 28 november € 30 mln. gereserveerd voor het voorstel Kennisnetwerk Transitie Duurzame Landbouw. Een bijgestelde opzet zal begin 2004 definitief worden ingediend en gehonoreerd. Dit nieuwe ICES-KIS-programma biedt ruimte om binnen de onderdelen 'Vitale clusters' en 'Internationale agri-food netwerken' bij te dragen aan de transitie naar een duurzame intensieve veehouderij;

co-innovatie programma pluimveeketens: Ik wil ingaan op het aanbod van het productschap om via de AgroKetenKennis-formule gezamenlijk een nieuw co-innovatieprogramma op te zetten;

demo-regeling: De eerstvolgende openstelling(en) van de zogenaamde demoregeling, zullen specifiek ruimte bieden voor projecten op het vlak van intensieve veehouderij.

4. zorgen dat enkele voorbeeld-initiatieven extra vaart krijgen

Om te dienen als voorbeeld-, demonstratie- en leertraject, en om een aantal van deze zaken snel van de grond te krijgen, wil ik een aantal initiatieven extra steunen. Het gaat daarbij om experimenten aangaande het invullen van 'duurzaamheidstekorten' op het gebied van ruimte, milieu en overlast bij dierziekten maar ook om het verbeteren (mede op grond daarvan) van de relatie met de burgers.

ACTIVITEIT:

vijf maatschappijgerichte initiatieven financieel steunen: Ik wil een vijftal projecten een extra impuls geven. Bij de keuze is de voorbeeldwerking en publieke impact sturend dus er zal sprake moeten zijn van een goede spreiding. Initiatieven kunnen met name communicatief zijn, maar ook de inrichting van een 'ruraal park' betreffen. Ook activiteiten inzake de ontwikkeling en implementatie van een 'kwaliteitsgraadmeter' zouden hier passen.

5. zorgen dat voorlichting en promotie aansluit op gedifferentieerde kwaliteitsontwikkeling

Zodra er sprake is van groeiende verschillen in kwaliteit, dus van segmentatie in het aanbod, dient dat ook nadrukkelijk onder de aandacht te worden gebracht zodat de consumenten van deze nieuwe keuzemogelijkheden ook bewust gebruik kunnen maken. Ook hier hebben het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties het voortouw, maar kan een bijdrage van de overheid wenselijk zijn.

ACTIVITEITEN:

Oprichting van task force: er kan een gezamenlijke task force van overheid en andere partijen worden opgericht, ten behoeve van de inzet voor gerichte en planmatige, aan concrete initiatieven en kwaliteitsontwikkelingen verbonden voorlichting en promotie. Zulks naar analogie van de aanpak rond de bevordering van de biologische landbouw.

6. zorgen dat er letterlijke ruimte is voor pilots

Ondernemers die hun bedrijfsopzet grondig willen veranderen of nieuwe ketenstructuren willen opzetten, hebben daartoe veelal letterlijk ruimte nodig: meer percelen op dezelfde locatie, of percelen op nieuwe locaties. Dat stuit in een aantal gevallen op de vele wetten en regels voor ruimtegebruik. Eerder stelde ik dat het vrijwel zover is dat - wat het rijk betreft - nieuwe locaties in andere delen van het land ingericht zouden kunnen worden.

ACTIVITEITEN:

pilot/projectvestiging buiten reconstructie. Omdat er nog geen ervaring is opgedaan met de nieuwe wettelijke mogelijkheden en er wellicht nog allerlei andersoortige belemmeringen uit de weg geruimd moeten worden, wil ik toezeggen om in overleg met mijn collega van VROM concrete pilots de ruimte te geven, waarin duurzaam opererende ondernemingen een nieuwe locatie buiten de reconstructiegebieden willen inrichten. Het initiatief hiertoe dient bij ondernemers te liggen. Ik zal mij hierover verstaan met IPO en VNG.

7. zorgen dat er figuurlijke ruimte is voor pilots

Een grootschalige en door de overheid geïnitieerde inzet van dwingende of kostbare ruimtelijke maatregelen ligt niet voor de hand. Naast het geven van ruimte voor één of enkele specifieke pilots, wil ik daar waar ondernemers initiatieven nemen om tot vernieuwing en/of clustering te komen, ook bijdragen aan het wegnemen van andere belemmeringen.

ACTIVITEITEN:

quick scan-onderzoek meest belemmerende regels: in aansluiting op het reeds bestaande MDW-rapport, is een quick scan-onderzoek naar de meest belemmerende regels in de kolom, dwz belemmeringen in relatie tot concrete vernieuwings-initiatieven, uitgezet. Daarbij wordt vooral concrete ervaring van vernieuwende ondernemers wordt gebruikt;

doorschuifregeling: Bij de herstructurering van de landbouw, waarbij onder meer bedrijfsverplaatsingen, omschakelingen naar andere landbouwactiviteiten plaatsvinden, kan de 'doorschuifregeling' bij staking door overheidsingrijpen een rol spelen. Deze regeling beoogt met name fiscale belemmeringen voor herstructurering weg te nemen. Deze doorschuifregeling is ook van toepassing op agrarische ondernemers die als gevolg van door het kabinet ingezette herstructureringsmaatregelen zelf vrijwillig overstappen naar een andere bedrijfstak. Voor dit zogenoemde overheidsingrijpen geldt dat er wel communautaire of nationale regelgeving moet bestaan die leidt tot herstructurering van een bedrijfstak. Die regelgeving wordt aangewezen bij algemene maatregel van bestuur. Hiervoor is instemming nodig van de Europese Commissie. Op dit moment wordt druk gewerkt om in Brussel goedkeuring te verkrijgen voor de regeling beëindiging veehouderijtakken. De bedoeling is om de werkingsfeer van de AmvB daarna te verbreden naar andere wet en regelgeving zoals de Reconstructiewet concentratiegebieden.

8. zorgen dat toezicht op toezicht mogelijk wordt

Vanuit verschillende kanten wordt de wens geuit dat de overheid haar controle-intensiteit vermindert als een sector of kolom een adequaat systeem van zelfregulering opzet. Zo ontstaat ruimte voor dynamiek bij de voortrekkers en deze ontwikkeling past in het bevorderen van gesloten, transparante en betrouwbare ketens. Recent is een pilot-ketengarantiesysteem rond salmonellavrij pluimveevlees gestart en daarnaast werken overheid en bedrijfsleven al enige tijd samen aan een breed opgezet project Transparantie en ICT.

ACTIVITEITEN:

nationale inzet: Het ministerie zal in de eerste helft van 2004 duidelijkheid geven onder welke voorwaarden de overheid bereid is om op toezicht-op-toezicht over te gaan. Op basis daarvan kunnen over bestaande initiatieven afspraken worden gemaakt.

inzet in EU-verband: ik verwacht in de komende jaren een stroomversnelling, zoals ook blijkt uit mijn beleidsprogramma 2004-2007. Binnen de EU is de basis reeds gelegd met de General Food Law. Ik zal mij in de EU echter blijven inzetten op voldoende tempo en een bredere toepasbaarheid van toezicht op toezicht binnen de EU-regelgeving.